

Owe skriver om livets sårbarhet

Owe Wikström hade i flera populära böcker skrivit tänkvärt om livets skörhet, att erövra långsamheten och fundera över vad som *verkligen* räknas, när han själv blev påmind om hur sårbart livet är. Under ett träningspass på Friskis & Svettis drabbas han av akut hjärtstopp. En rad lyckliga omständigheter gör att han kan räddas till livet, trots att oddsen bara är 4 på 100, när något så allvarligt inträffar utanför sjukhusmiljön.

Det hände under mellandagarna för snart tre år sedan. Professorn, prästen och teologen Owe Wikström hade just fullbordat sin bok *Ikonen i fickan* och gick nöjd med sig själv till träningspasset för att ”förbränna julskinkan”, som han säger. Owe avslutande ord i boken handlar om att en gång kommer också hans egen livsresa få sitt slut och han tänker sig hur han ska möta Jesu blick. ”Levande skulle jag inte uthärda blicken. Jag skulle dö av glädje. Det vill jag inte göra. Än.” Bara några timmar senare påbörjade han själv den resa han ofta föreläst om, funderat över och fått en stor läsekrets att reflektera över. Plötsligt och oväntat hamnade den vältränade medelålders akademikern i gränslandet mellan liv och död.

– Några veckor tidigare hade jag varit på hälsotest. Alla värden var på topp, enligt läkarna hade jag kondis som en brandsoldat. Allt kändes bra när jag bara rasade ihop på löpbandet och allt blev svart.

En febril aktivitet inleddes, där en rad gynnsamma faktorer samverkade till att Owe otroligt snabbt kunde återvända till det liv han levde innan olyckan. Hans fru Agneta, som är läkare, råkade vara där samtidigt och påbörjade desperat hjärt-lungräddning. En läkare och intensivvårdsspecialist passerar av en händelse och rusar till. En tillfällighet gör att

ambulansen kan komma ovanligt snabbt, akutmottagningen ligger alldeles i närheten och Owe opereras akut. Långsamt vaknar han till medvetande om tillvaron utanför igen. De teorier han själv undervisat om, de tröstens ord han förmedlat som sjukhuspräst, får en annan innebörd när han själv ligger utlämnad och hjälplös i dödens närhet. Men i det undermedvetna finns ord och sånger som skänker tröst.

– Jag ligger där och tänker på Tomas Tranströmers dikt *Svarta vykort*: ”Mitt i livet händer det att döden kommer och tar mått på människan. Det besöket glöms och livet fortsätter. Men kostymen sys i det tysta.” Lite generad ligger jag under Landstingets täcke och nynnär lågmält på den gamla lärsångens ”Blott en dag, ett ögonblick i sänder” eller Ylva Eggehorn modernare tröstesalm ”Var inte rädd! Det finns ett hemligt tecken!” I nattens mörker ger orden ur Bachs Johannespassion mig tröst: ”När jag skall lämna världen så lämnar du ej mig.”

När vi träffas på ett café på Kungsholmen för denna intervju har vi lång tid försökt hitta en tid för att träffas. Owe som i sina böcker sjungit långsamhetens lov är själv inte oberörd av det snabbt snurrande livshjul vi alla befinner oss i. Han kan, på en professors vis, verka lite tankspridd, men har också en förmåga att vara närvarande här och nu.

– Jag är emot alla ”recept”, jag försöker bara väcka tankar som vi alla bär på mer eller mindre. Visst kastar jag sten i glashus, jag skriver nämligen till mig själv också. Som forskare är mitt jobb att misstro och ifrågasätta och i mitt författarskap gör jag som en läkare och jobbar i tre steg – undersökning, diagnos, behandling.

Owe Wikström utvecklar tankegången att han i sina böcker ägnar sig åt att undersöka olika livsvillkor och göra bedömningar utifrån det, och sedan överlämna till läsaren att dra konsekvenserna av det hela.

– Jag är kristen men betraktar mig inte som en kristen författare. Min ambition är att föra människor till ett läge där de börjar reflektera över de stora livsfrågorna, men jag är skeptisk till dem som har en alltför storordig tro. Ofta blir det mycket snack men lite verkstad. Jesus sa att vi skulle tro för själva gärningarnas skull. Man ska vara varsam med ”störstorden”, som min västerbottniske landsman Torgny Lindgren uttrycker det.

Ändå har Owe nått långt med sina böcker, just för att människor känner igen sig i de stora livsfrågor vi alla har gemensamt. Tidens gång, livets mening och gåta, hur skört livet är, dödens alltmer obevekliga aktualitet. Dessa stora frågor får oftast inte utrymme i vårt sekulariserade samhälle.

– Nutidens människor misstror kyrkorna, de politiska partierna, fackföreningsrörelsen, nykterhetsrörelsen. . . Vem ska då trösta dem när barnen vuxit upp, medelåldern har infunnit sig, och frågor som om detta var allt, dyker upp? Redan Aristoteles definierade skräcken för tomrummet, hela naturen avskyr vakuum och strävar efter att uppfylla det. Alla trampar vi vatten över en förtvivlan, som ingen kan fly ifrån.

Owe Wikströms bok *Långsamhetens lov* kom lägligt i förvirringen efter 11 september och fyllde ett behov. Här fanns en författare som gav språk åt något som fanns i tiden och behövde sägas. Stor uppmärksamhet och höga försäljningssiffror blev resultatet, något överraskande för en person, som fört en relativt obemärkt tillvaro i forskarvärlden. Det kom reaktioner som: ”Du har lurat in mig på religiösa funderingar som jag aldrig tänkt på förut.” ”Det här var det viktigaste jag läst – du har förändrat mitt liv!” Till alla har Owe ett enkelt råd.

– Mitt råd är att de som tvivlar bör bli mer kritiska, och att de troende börjar granska vad de egentligen tror på.

I boken *Sonjas godhet* beskriver Wikström den jagfixerade nutidsmänniskan, som har självet som sitt stora projekt. Förnöjsamheten har nästan försvunnit, vardagslivet har utvecklats till ett flöde av olika projekt. Parollen är att det gäller att skynda sig, för jag vet inte vart jag egentligen är på väg. Förr talade man om guldkant i tillvaron, nu förväntas detta vara ett permanent tillstånd. Som en kontrast till detta ställs i boken frågan vart medkänslan, omsorgen, samtalen, godheten – vårt behov av att ge hellre än att få, tagit vägen?

– Idag ligger det närmare till hands att värna regnskogen än att visa medmänsklig omsorg, genom att jobba extra inom långvården, till exempel. Men själv är inte alltid bästa dräng, ensam är inte stark, en gång kan vi finna oss beroende av någon annans omsorg, när vi inte klarar av tillvaron själv. Det finns ett allvar i tillvaron som inte går att skoja bort, utan att man anar en instängd gråt bakom.

En av de första kvällarna i sjuksängen upplevde Owe det som om någon säger till honom på grekiska *me fobou* (var inte rädd). På sängen har någon av hans barn klistrat upp en Kristusikon av papp, Kristi ord ljuder i hans inre, han känner sig omfamnad och sedd. Owe återvänder till en av sina favoritförfattare, vännen Torgny Lindgren.

– Torgny skriver om ”nådens grova näve”, en kraftfull och valkig hand, van vid att bära tunga bördor. Samma hand som vi läser om i Psaltaren: ”*Du omsluter mig på alla sidor och håller mig i din hand*”. Vi kan alltså glömma all mänsklig makeover, inför Gud duger vi som vi är när vi tar emot nåden.

Fakta om Owe Wikström

Född var och när: I Överluleå, Västerbotten 1945

Familj: Hustrun Agneta, läkare, 5 vuxna barn, utspridda över världen.

Bakgrund: Präst, professor i religionspsykologi, författare, föreläsare.

Fritidsintressen: Café- och jazzälskare, samlar på ljud i min inre ljudbank och på olika nyanser, särskilt blå, tecknar av fasader. Musik, litteratur.

Två favoriter: Johann Sebastian Bach och Fjodor Dostojevskij. Om Bach var den femte evangelisten så är Dostojevskij den sjätte. Fjodor betyder ju också Guds gåva.

Stark sida: Sätter mig snabbt in i nya saker

Svag sida: En viss tankspriddhet

Dold talang: Bra på att imitera fåglar, fast jag har nästan ingen aning om vad de heter, bara hur de låter. Har tillverkat smycken och konsthantverk, nu har den konstnärliga förmågan tagit sig uttryck i böckerna.